

Jag minns.....

Min pappas syskon såldes på auktion

Den historien som jag här ska berätta handlar om min mors och min fars släkt.

 av Runhild Ombrant

Min farfarsfar Johannes Andersson kom från Mellomgården i Töllsjö. Han gick under namnet Talar-Johannes eftersom han tillhörde E.F.S. där han talade och även var kolportör.

Ett av hans barn som hette Frans-Oscar Andersson gifte sig med Kristina Svensson från Bälinge, dessa blev mina farföräldrar. De fick sex barn, fyra söner och två döttrar. De bosatte sig i ett torp, Mellantorp Hägne Hultet i Töllsjö, vildsverige.

När min pappa, som var yngst var något över ett år, dog hans pappa i lunginflammation. Farmor klarade inte av att försörja sex barn så det blev bestämt att barnen skulle säljas på auktion till den som begärde minst för deras underhåll.

Vilken sorg för dessa barn att behöva lämna sin mor och sitt hem!

Eftersom pappa och hans syster Anna var så små var det ingen som ville ha dem, därför fick deras mamma själv ta hand om vårnaden. Hon fick arbeta som piga på gårdarna, ta upp efter mejen osv. som tillhörde en gårds sysslor. Att det var fattigt är inte svårt att förstå.

De andra barnen fick arbeta som drängar trots sin ringa ålder. Den äldste sonen Levin emigrerade till USA där han stannade resten av livet.

Min pappa som hette Karl Vincentius Oscarsson, senare Blomqvist – militärnamn, gick i Storestens skola. Inte den närmaste vägen att gå eftersom han inte hade några riktiga skor förrän han var 12 år.

För att få lite sugel till maten fiskade han ofta i en bäck som fanns i närheten. En gång fastnade reven i en krake ris som slängts i vattnet. Då sprang han hem och hämtade mamma som vadade ut i vattnet och tog loss den lilla fisken. Det blev lite smak på middagen.

En dag när de var ute i skogen och plockade bär blev pappa biten av en orm. Hans mamma band ett snöre om benet. Hon trodde att giftet inte skulle sprida sig i resten av kroppen om hon gjorde så.

Resultatet blev att benet svullnade

över snöret och sprack på två ställen. Pappa låg med svår värk i flera veckor.

Pappa växte upp trots fattigdom. Han blev dräng i Hedared på en gård där. Hans syster hade gift sig och flyttat dit.

Vid 18 års ålder tog pappa värvning vid ingenjörs kåren i Karlsborg. Vid den här tiden hade hans mamma flyttat till Lopperyd vid Maryd.

Min mammas familj, Johannes Eriksson med hustru Anna Sofia Börjesdotter, som haft en gästgivaregård i Granbokärr 1 mil från Alingsås mot Borås, hade flyttat till Gråbo i Alingsås.

På påskaftonen 1903 stod mamma Alma på gården och hängde tvätt. Då kom där en stilig militär och gick på vägen. Hon gick in till sin mamma och

Runhild Ombrant

frågade "Vet du vem den där stilige militären är som gick här förbi?"

"Ja, sa mamma, det är son till en änka som har flyttat hit upp."

Mamma undrade "Kan inte jag få gå upp med mjölk till dem?" Jodå det gick bra.

När hon gick där på vägen mötte hon den stilige militären, även han med en mjölkflaska i handen. Han var på väg för att köpa mjölk. Det blev ett möte för livet. Snart var de både förlovade och gifta.

När pappa hade träffat mamma längtade han hem till Alingsås. Han skyllde på att han var plattfotad och inte klarade av militärlivet. Han fick frisedel.

När de gift sig fick de en lägenhet på Drottninggatan 43 som nu är rivet. Pappa började att arbeta som murarhantlangare. Senare flyttade de till Holmalund. Då hade de fått fyra barn. Det första dog vid födseln.

1912 blev han torpare under

Alingsås Prästgård. Torpet hette Delsbo och låg där järnvägen korsade Kungsgatan, nuvarande Grindgatan. I huset fanns ett rum och ett litet kök. Till torpet hörde fem tunnland jord. Det gick ju att ha en ko och en gris. Pappa fick göra två dagsverken i veckan för torpet. En dyr hyra för en omodern etta!

Första kvällen de kom till torpet skulle pappa hämta vatten. Brunnen låg en bra bit från huset. Men vad fick han se? Jo, en stor, svart hund som stod och tittade på honom. Pappa slängde spann och sprang in. Pappa som var ganska glad i brännvin hade väl hört talas om hunden under bordet.

Dagen efter när det hade blivit ljust gick han åter till brunnen. Då stod hunden där igen, det var en vanlig hund. Det låg nämligen ett slakteri på samma gård och dit sökte sig hundarna.

Torpet Delsbo blev deras hem återstoden av livet. Där föddes 11 barn, alltså 15 barn sammanlagt.

Pappa hade en väldigt vacker sångröst. Han gick gärna till krogen där han blev bjuden på en sup för att han skulle sjunga för gästerna. Många gånger blev det för mycket. Mamma gick dit och hämtade honom någon gång.

En gång när han kom skrånande på vägen ropade mamma till barnen att nu får ni bedja för pappa.

Barnen hade nämligen börjat att gå till Frälsningsarmén där de fått lära sig att bedja. När pappa kom hem och fick se barnen ligga där och bedja för honom ropade han "Här ligger mina barn och beder för mig, det är väl jag som skall bedja för dem!"

Ett datum som mamma och pappa satte främst var den 14 januari 1917. Då trädde de båda fram till botbänken i Frälsningsarmén och lade sina liv i Guds händer, och den grunden höll ty Gud är trofast.

Torparären blev väldigt strävsamma. När arbetet för dagen var slut vidtog arbetet med de egna odlingarna.

Stugan blev med tiden ganska trång. Utöver sina egna barn tog de sig an 8 fosterbarn. Lägg därtill att stugan i många år saknade både ljus, vatten och avlopp så blir det hela ofattbart.

Pappa hade ordnat ett tvättställe nere vid ån som rann några hundra meter från stugan. Där fanns en brygga och en tvättgryta som mamma kokade tvätten i. På vintern när det var

Forts. nästa sida

Forts. Jag minns.....

is slog pappa upp ett hål i isen som mamma fick skölja tvätten i. Sedan hängde hon den på kullen. Usch vad kallt det måste ha varit!

År 1920, några dagar efter det att Herbert, den tionde i ordningen hade fötts, hände det att en man med häst och släde med timmer råkade välta lasten på järnvägsspåret. Mamma rusade ut och hjälpte mannen att få bort timret från spåret innan tåget rusade förbi.

En annan gång räddade hon en flicka som fastnat med foten mellan skenorna på järnvägsspåret. Hon hann snöra upp hennes känga och rycka loss henne just innan tåget kom. Denna flicka hette Anna-Lisa Eriksson. Hon hade en syster som hette Torborg.

På andra sidan järnvägen bodde en ensamstående kvinna som hade en son. Kvinnan dog och sonen blev ensam. Då fick han flytta hem till min mamma och pappa. Han hette Karl Augustsson och kallades för "Kalle Moms". Håkan Sandstedt har skrivit något om honom i en av sina böcker. På senare år bodde han på vår vind över helgerna och jobbade som smed på Rödene Herrgård, Torps egendom och Bolltorps gård. Han dog nyårsaftonen 1951 i lunginflammation. Vi var mycket ledsna.

1921 fick dottern Astrid som var knappt fyra år ont i ett öra. Pappa och mamma trodde inte att det var så farligt, men när de kom till doktorn sade han att det var för sent att göra något åt det.

En kväll bad hon att få låna en gitarr. Syskonen hade lärt sig att spela på Frälsningsarmén. Hon satt i sin säng och sjöng:

*"Hemåt det går över berg, över dal.
Snart är jag hemma i den strålande sal.
Där väntar kronan, harpan, palmen
också.
O, mitt hjärta jublar när jag tänker där-
på."*

Dagen därpå fick hon flytta till sitt himmelska hem.

I november 1926 fick Gullbritt som var det fjortonde barnet ett anfall och avled 14 månader gammal. På den tiden kallades det för tandslaget. Under-teknad var bara två år när detta hände så jag har inget minne av det. Men mamma har berättat att i väntan på begravning låg Gullbritt ute i lekstugan. Mamma var ofta där och tittade till henne, hon var rädd att hon frös. Vilken sorg och smärta för familjen.

Samma år blev Judit som då var sexton år sjuk. Hon hade fått en svår hosta. Det konstaterades att hon hade en fläck på ena lungan och man ordinerade luftombyte. Hon vistades en tid hos en faster i Hedared som hette Anna Flodin men blev inte bättre. Därför fick hon komma till Bolltorps sanatorium. Där var hon i fyra år.

Pappa gick och hälsade på henne nästan varje söndag. Mamma besökte henne också förstås men hemma

fanns ju barnen att taga hand om.

En söndag fick visom var minst följa med vår syster Rut och hälsa på Judit. Dagen innan hade Margit, Gullborg och jag fått vita klänningar med svarta lackskärp. Herbert som var nio år hade fått vit skjorta och nya byxor. Mamma sydde det mesta själv. På natten låg vi hos Rut, som var gift och

Från vänster bakre raden Margit, Runhild, Gullborg och Herbert främre raden Judit, Rut och Harold. Kortet är från 1929.

bodde på Holmalund. Vi låg på tvären i hennes kökssoffa, vi var ju inte så stora.

Vi åkte troligen taxi till Bolltorp. På hemvägen mötte vi ett begravnings-tåg utanför porten. Det var vår farmor som var död. Det var därför vi hade fått vita klänningar.

Den 30 november 1927 föddes Lili-an. Den femtonde i ordningen. Mamma var nära att förblöda. När doktorn kom hem låg pappa vid sängen och bad för henne. Hon fick leva över till glädje för oss alla.

En söndag när pappa kom och hälsade på Judit sa hon till honom "Jag vill komma hem och dö."

"Det går inte" sa pappa. "Du kan inte komma hem bland alla barnen." Vi hade ju bara ett rum och kök. Vi var fjorton när vi var som flest. "Då får du bygga ett rum till mig" sa Judit. De böjde sina knän och bad om hjälp att kunna bygga ett rum.

Pappa hade en barnslig tro och fem kronor. Han började redan på måndagen att lägga en torpargrund. Häst och vagn fick han låna av prästgården. Sedan blev det inte mer, pengarna var slut.

En dag kom majoren på Frälsningsarmén hem till oss. Han sa "Jag har hört att Blomqvist skall bygga."

"Ja sa pappa men jag har inga pengar." "Här finns pengar" sa majoren och pekade på sin bröstficka.

"Det är bara för Blomqvist att sätta igång och skicka räkningarna till mig, men jag får inte säga vem som har skänkt bidraget, bara att det är svar på en bön"

Pappa byggde två rum. Judit fick komma hem sensommaren 1930. Hon fick fira julen tillsammans med oss. Den 21 februari dog hon, tre veckor före sin 21-års dag.

Två år senare dog vår syster Rut. Hon hade länge varit väldigt klen. Troligtvis var det också TBC. För den

fattige var det en obotlig sjukdom.

När min syster Judit var död fick pappa sälja sin ko för att kunna betala begravningen. Det var svårt för vi behövde ju mjölken när vi var så många.

En dag när pappa kom till staden mötte han en man. Han sade "Jag har hört att Blomqvist har fått sälja sin ko." "Ja, så är det" sa pappa. "Saken är den att jag har en ko som Blomqvist kan köpa av mig" sade den här mannen. "Jag skriver på en växel, det skall gå så bra." Pappa blev väldigt glad. Mamma mjölkade kon, det blev en hel spann full. Problemet var bara att den luktade illa och hade en konstig färg. Pappa fick hämta veterinären som konstaterade att kon hade ett hål i örat vilket betydde att hon skulle vara slaktad inom en vecka. Den var full av tuberkler.

En extra utgift men ingen ko. Detta var ett hårt slag för mamma.

Senare på fyrtioalet köpte pappa en ko. Kon kalvade några månader senare, en fin kalv.

En lördagsmorgon när pappa skulle till torget fick han se blod utanför ladugården. Han gick in och tittade. Kalven var borta!

Mannen som hade sålt kon hade tidigare på morgonen slaktat och tagit kalven. Han menade att kalven inte hade ingått i priset.

Pappa var en fridens man. Han gjorde inga anmälningar, men nog hade det varit befogat! Det var de fattiga som fick betala.

Men det fanns goda människor också. En av dem var J. Flod Andersson, innehavare av Flods speceriaffär. Hon ställde upp för oss när det var som svårast, men det fick ju betalas förr eller senare.

Pappa hade börjat odla grönsaker. Han band även grannriskransar. På den tiden smyckades gravarna på julafton. När pappa kom hem från torget på julafton brukade han binda den sista kransen till vår gravplats. Den här julaftonen som jag vill berätta om, var han väldigt sorgsen. Han gick med tunga steg till kyrkogården. Det var mörkt när han kom fram till gravplatsen. Han böjde sina knän och bad, det brukade han göra. När han ligger där och beder hör han sång som närmar sig. Det är en ljus flickröst som sjunger den här sången:

*"Guds kämpe håll ut till dess seger du
får"*

*se tallös är skaran som målet nått.
Se skyn utav vittnen som gått samma
stig*

*Vad Gud var för dem vill han vara för
dig."*

Han reste sig, styrkt till både kropp och själ. När han kom hem och berättade detta för oss tyckte vi att det var en underbar början på vårt julfirande, ett minne som man aldrig glömmet.

Pappa brukade läsa julevangeliet

Forts. Jag minns.....

och sedan sjöng vi När juldagsmorgon glimmar. Sedan bänkade vi oss runt bordet i stora rummet. Vi hade alltid levande ljus i granen. En julafton minns jag att det började brinna i granen men det släckte pappa snart.

Vi som var yngst på trettioalet fick två kronor var att köpa julklappar för. Det var mycket pengar på den tiden. Vi köpte parfymflaskor för 25 öre, manschettknappar till våra bröder och ibland en sparbössa som det stod "den som spar han har" på.

Ett år fick vi paraplyer av mamma, svarta med olika färger på handtagen, då visste vi vilket som var vems. Oj vad vi önskade att det skulle regna på juldagen när vi skulle gå till julottan, men det gjorde det sällan på den tiden. En annan jul fick vi svarta lackskor med en liten knapp på. Vad vi var lyckliga!

Vi sjöng mycket hemma. Min bror Knut Vincent, som var femton år äldre än jag, övade med oss att sjunga i stämmor. När vår syster Gurli som hade gift sig och flyttat till Stockholm kom hem och hälsade på för första gången, stod vi bakom dörren och sjöng:

*"Tänk vad Gud är god ändå, som har ordnat allting så
Att för Blomqvists alla små, finnes frälsning och hjälp att få."*

1930 startade Knut Vincent en dansorkester som först hette Holmen Elmers men senare fick namnet Vincents Orkester. Den var ganska populär i många år. Mamma och pappa var väl inte så glada över det men alla har ju en fri vilja.

Vi hade mycket roligt som barn. När säden var slagen på gårderna, nuvarande Östlyckan, då lekte vi gömme mellan hässjorna, men rev vi ned något så fick vi allt hänga upp det efter oss.

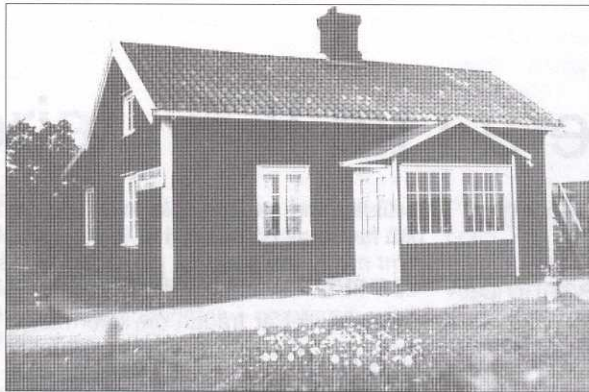
Bröderna Härold och Herbert ordnade friidrottstävlingar med oss i både löpning, höjdhopp och kula, men det blev inga ljus av oss. Bröderna gjorde även trämotorcyklar både åt oss och åt sig själva.

Men det var inte bara lek. Vi fick även hjälpa till att rensa i trädgårdslanden.

För övrigt tillhörde vi Frälsningsarmén. Vi var barnsoldater och scouter. Min syster Ester var ledare för barnsträngmusiken. Ibland var vi i missionshus ute på landet och sjöng och spelade. På somrarna hade scouterna läger, bland annat divisionsläger vid Pojkebo.

Vi bodde granne med landets ålderdomshem. Ofta var vi där inne och talade med de gamla. En man som hette Alfred gick varje dag rond genom öppningen i granhäcken och in till oss. Där fick han sej alltid ett glas svagdricka. Han var så tacksam.

En man som hette Sjöberg satt på

Torpet Delsbo under Alingsås Prästgård.

kvällarna där inne i en berså och sjöng med en hög och vacker stämma. Han sjöng nästan alltid samma sång, den löd så här:

"Hem, hem mitt kära hem, ej finns en plats på jorden så skön som du mitt hem."

Det kom ofta luffare hem också. De låg i vår lada. Mamma hon bjöd vad huset förmådde.

En av dem kallade vi "den snälle luffaren". Det hände att vi fick lyckobrev av honom. Ibland sålde han en liten snäcka som man lade i vatten. Då delade den sig och upp kom en vacker blomma.

En annan luffare hette Teng. Han hade en stor svart hatt samt en svart överrock med många fickor. I fickorna hade han lite av varje som nålar, knappar, resårband m.m. Han var också väldigt snäll tyckte vi. Han gick runt till sent fyrtioal.

Ett minne som har stannat kvar är pappas 50-års dag den 22 januari 1932. På morgonen hörde vi en bil som kom in på gården. Detta var ju inte så vanligt. In kommer några män bärande på en stor sak. Det var ett skrivbord, ett brunt av ek. Det var en födelsedagspresent till pappa från arrendatorn på prästgården, Axel Rosenlöv. Pappas arbetskamrater hade lagt ihop till ett skrivbordsställ i ljus marmor. Oj vad pappa var stolt! Skrivbordet finns fortfarande i släktens ägo.

1940 fick mina föräldrar möjlighet att friköpa torpet Delsbo.

1955 såldes det till stan men de fick lov att bo kvar till döden.

1946 fick mamma och pappa vatten och slask samt en värmepanna i köket. Då var det bara Lilian som var 19 år och fostersonen Leif som var 7 år kvar hemma. Det måste ha varit en underbar känsla att slippa gå ut på ett kallt utedass och att vakna på morgonen utan att frysa. När vi var små kunde vattnet i spannen i köket vara fruset.

Mamma arbetade mycket för Frälsningsarmén. Varje vår och höst var det insamlingsveckor. Då tog hon tåget till Floda, sin cykel hade hon med sig. Sen cyklade hon från Floda till Tollerred. Hela vägen samlade hon in peng-

ar till Frälsningsarméns verksamhet. Från Tollerred tog hon bussen hem. Hon var även i Vårgårda, Bergstena och på flera platser.

När det var armébegravningar klädde hon så fint i lokalen. När armén hade möte i plantaget gick hon där och sålde Stridsropet, arméns tidning.

Hon var med och kokade kaffet, dukade och pyntade med blommor till festerna

på armén, särskilt till Hemförbundet, ända fram till dagen innan hon fick hjärnblödningen. Hon kanske inte fick så mycket uppskattning men hon ville vara där Gud ställt henne.

När vi var små var hon ute och sålde frö lite var stans på landet.

Pappa och mamma fortsatte med trädgårdsodlingen. Varje onsdag och lördag stod de på torget och sålde vad jorden gav. Ibland gick det väl inte så bra. Jag minns en onsdag när pappa kom hem och hade sålt för 75 öre, men det gick framåt år för år. På senare år stod de inte på torget på vintrarna, men mamma var med på torget tills hon var 77 år.

Den 12 mars 1961 dog mamma i hjärnblödning. Då hade vi levtt lyckliga i många år. Det blev nästan en chock för oss. Pappa han fortsatte på torget men året därpå, den 9 juni, pingstafonen dog även han, 80 år gammal.

Båda föräldrarna tillhörde Frälsningsarmén fram till sin död. Det blev armébegravning med fanor och musik. När pappas begravningståg var på väg till kyrkogården gick det en man i allén som vi kallar "en av de utslagna". Han hade en stor liljekonvaljbukett i sin hand. När vi hade börjat gå från graven, gick han fram och lade ned sin bukett. Min bror Knut Vincent gick fram till honom och frågade

"Kände du min far?"

"Ja," sade mannen, "han hälsade på mig."

År 1944 köpte Knut Vincent gården Västra Heden i Rödene, där han odlade grönsaker som han saluförde på torget och i saluhallen.

1962 startade sonen Gunnar Vincent Blomqvist partihandel med grönsaker, som sedan blev ett familjeföretag under namnet Vincents Fukt och Grönt. Gunnar Vincent Blomqvist fick på potatisfestivalen år 2000 priset Årets företagare för år 1999, verkligen en uppmantran.

Generation läggs till generation. Idag när jag skriver detta finns det bara Margit 79 år, Runhild 76 år, Lilian 72 år samt fostersonen Leif Larsson 61 år kvar.

Men det finns många barnbarn, barnbarnsbarn och barnbarnsbarnbarn.